

Kikkelis kokkelis, mitäs läksit

Freelancenäyttelijän kohtaamista pettymyksistä
työnhakutilanteissa ja niiden käsittelystä

PATRIK HVITSJÖ

TIIVISTELMÄ**PÄIVÄYS:**

TEKIJÄ Patrik Hvitstjör	KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA näyttelijäntaiteen koulutusohjelma		
KIRJALLISEN OSION / TUTKIELMAN NIMI Kikkelis kokkelis, mitä läksit	KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 35 sivua		
TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Unentekijä (Patrik Hvitstjör, Kirmo Komulainen, Virva Myllyaho, Tommi Uniluoto, Elli Kujansuu, Sara Koiranen, 18.9.2025 Teak). Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa ☒ Taiteellinen osio ei ole Teatterikorkeakoulun tuotantoa (tekijänoikeuksista on sovittu) ☐ Taiteellisesta osiosta ei ole tallennetta ☐			
Kirjallisen osion/tutkielman saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä ☒ Ei ☐	Opinnäytteen tiivistelmän saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä ☒ Ei ☐
<p>Opinnäytetyöni ”Kikkelis kokkelis, mitä läksit” käsittelee freelance näyttelijän kohtaamia pettymyksen tunteita työnhakutilanteissa. Oma kokemukseni oli, etten joutunut kohtaamaan pettymystä tai tottumaan siihen, kun hain Teatterikorkeakouluun. Oman pettymykseni kohtaaminen alkoi vasta silloin, kun aloin hakea töitä näyttelijänä. Halusin tutkia sitä, miten minä ja muutamat haastatteleman kollegat kohtaamme työnhakutilanteiden tuottamia pettymyksen tunteita, miten niitä käsitellään ja miten niistä päästään eteenpäin, jotta niitä voi kohdata jatkuvasti uudestaan ja uudestaan. Kaikki näyttelijät joutuvat niitä kohtaamaan, mutta koen, että alallamme niistä ei juurikaan puhuta ääneen. Ennen kaikkea työn lähtökohta on siinä, miten pettymyksen kokemukset voidaan kääntää voimavaraksi ja toimijuudeksi.</p> <p>Opinnäytettä varten on haastateltu kolmea näyttelijäkollegaa ja otteita heidän haastatteluistaan on käytetty erityisesti kappaleissa 2 ja 3. Johdannossa avaan omaa polkuani kohti näyttelijän ammattia ja sitä, miten olen ensimmäisen kerran saanut kosketuksen pettymykseen työhaussa. Lisäksi avaan opinnäytteessä käytettyjä haastattelumenetelmiä ja miten haastatteluista syntyntä materiaalia päädyin käyttämään. Luvussa 2 avaan omia havaintojani siitä, mistä näyttelijät hakevat töitä ja missä he työskentelevät. Luvussa 3 avaan pettymyksen käsitystä ja sitä, miten näyttelijä sitä kohtaa. Avaan myös omasta kokemuksestani käsin sitä, miten pettymys toimii voimavarana ja taiteellisen työn alulle panevana voimana. Luvussa 4 käsitelen teoriaani siitä, miksi ihmiset päätyvät näyttelymään ja miten käsillä olevaan asiaan ja nykyhetkeen keskittyminen auttaa arjessa selviämiseen. Luvussa 5 puran käsitystä itsestäni oman ammatillisen tekijyyteni, mutta myös sen kautta, miten haluan hahmottaa itseni arkiminänä. Halusin tutkia itsessäni erilaisia ominaisuuksia, sekä niiden suhdetta toisiinsa. Luvussa 6 päätän opinnäytteeni siihen, mitä olen tämän työn kirjoittamisesta saanut ja oppinut itselleni tulevaisuutta varten. Opinnäytetyön kirjoittaminen oli tärkeä matka ja sen aikana huomasin suhtautumiseni pettymyksiin kohtaamiseen muuttuneen kestävämmäksi.</p>			
ASIASANAT Tähän asiasanat, jotka voit hakea täältä: http://finto.fi/yso/fi/ näyttelijäntaide, työnhaku, pettymys			

SISÄLLYSLUETTELO

---

1. JOHDANTO: MITÄS LÄKSIT	4
1.1. <i>Haastattelut</i>	7

---

2. NÄYTTELEMINEN TYÖNÄ	8
2.1. <i>Missä näyttelijä työskentelee?</i>	8
2.2. <i>Miten näyttelijä hakee töitä?</i>	9

---

3. PETTYMYS	12
3.1. <i>Miksi näyttelijä pettyy työnhaussa?</i>	12
3.2. <i>Miten pettymyksen kanssa ollaan?</i>	16
3.3. <i>Pettymys voimavarana</i>	19

---

4. NÄYTTELIJÄ TÄSSÄ JA NYT	23
----------------------------	----

5. MINÄ	24
5.1. <i>Minä kirjoittaja</i>	24
5.2. <i>Minä muusikko</i>	27
5.3. <i>Minä sosionomi</i>	27
5.4. <i>Minä näyttelijä</i>	28
5.5. <i>Minä Patrik</i>	29

---

6. JATKAMME, SAAMME KENTIES ELÄÄ	31
<i>Lähteet</i>	35
<i>Liitteet: kuvalähteet</i>	36

Lähteet

Liitteet

1. JOHDANTO: MITÄS LÄKSIT

Kun olin yläasteella kahdeksannella luokalla, minun piti päättää itselleni valinnaisia kouluaineita. Olin musiikkiluokalla ja olin vakaasti päättänyt, että minusta tulee muusikko. Musiikista minulla oli kaikki mahdolliset tunnit jo lukujärjestyksessä, ja kuvaamataitoakin olin ottanut kaikki mahdolliset kurssit. Koululiikunnasta kokemukseni olivat niin ikäviä, ettei enempi liikunta tuntunut mielekkäältä. Kielten opiskeluun minulla ei ole ollut ikinä mitään taipumusta tai lahjakkuutta. Äitini ehdotti, että menisin ilmaisutaidon tunneille. Olin ajatuksesta kauhuissani, mutta se oli ainut taideaine, jota pystyin opiskeluihini lisäämään. Siispä päädyin ilmaisutaidon tunneille. En muista, että olisin tehnyt tunneilla mitään muuta kuin kääriä sätkiä takapulpetissa ja esittänyt kovaa jätkää. Jostakin syystä ilmaisutaidon opettajani kuitenkin kysyi minulta kurssien jälkeen, olenko ajatellut joskus ryhtyväni ammattinäyttelijäksi. Vastasin hänelle kasiluokkalaisen kovan jätkän itsevarmuudellani: ”en vitussa”. Terveisiä vaan Merja Lindille täältä Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun näyttelijäntaiteen koulutusohjelmasta. Näin hyvin tuntee itsensä kasiluokkalainen teini.

Yläasteen jälkeen hain Kannaksen lukioon kuvaamataitolinjalle ja ammattikouluun graafiseksi suunnittelijaksi. En päässyt kuvataidelinjalle, mutta pääsin lukioon niin sanotulle normaalille puolelle. Minulle soitettiin ensimmäisen äidinkielen tunnin aikana ammattikoulusta, että pääsisin sinne graafiseksi suunnittelijaksi. Katsoin vieressä istuvaa kaveriani, johon olin tutustunut tunnin alussa, kun hän oli kysynyt, saako istua viereeni. Olimme hevaripoikia kumpikin, jotka eivät tunteneet uudesta koulusta juuri ketään. Jotenkin hänestä tuli heti tunne, että me tulisimme hyvin toimeen. Sanoin puhelimeen, että: ”en mä tuu, mä oon täällä lukion äidinkielen tunnilla nyt”. Onneksi en mennyt. Tuo viereeni istunut poika on pysynyt yhtenä läheisimmistä ystäväistäni siitä päivästä lähtien. Luotin intuitioon, ja olen huomannut nojaavani siihen myöhemminkin elämässäni useasti.

Lukiossa olin jälleen valinnaisten aineiden ongelman edessä. Äitini sanoi minulle, että etkö ottaisi teatterikursseja, sähän pidit niistä ilmaisutaidon tunneistakin. Mielestäni en ollut pitänyt niistä lainkaan. Päätin kuitenkin ottaa yhden teatterikurssin. Siellä silmäni jotenkin aukesivat monelle asialle. Ensimmäinen asia oli, että meillä oli aivan

uskomattoman lämmin ja taitava opettaja. Muistan miettineeni, että miehet voivat olla tällaisiakin! Kohtaavia, lämpimiä, iloisia, turvallisia aikuisia. Halusin olla hänen kaltaisensa aikuisena. Toisena asiana huomasin, että tämä kaikkihan on leikkiä! Teimme paljon improvisaatioharjoituksia ja lähestyimme koko asiaa lähinnä eri leikkien muodoissa. Näin jälkikäteen ajateltuna sain varmasti noilla tunneilla yhteyden sisäiseen lapseeni, jonka olin sulkenut hieman liian aikaisin vaihtopenkille teini-iässä, koska se ei sopinut omaksumaani kovan jätkän rooliin. Ensimmäisen lukiovuoteni keväällä teatteriopettajani kysyi, haluaisinko esittää monologin koulumme Ylioppilaiden valmistumisjuhlassa. Paikalla olisi 500 ihmistä katsomassa. En muista, että ajatus olisi jännittänyt minua. Vastasin haluavani. Kun sitten esitin monologia 500 ihmisen edessä maailmani avautui. Monologissa oli kohta, jossa hyppäsin alas lavalta, ja jatkoin esiintymistä yleisön keskellä. Yleisön keskellä ollessani huomasin, että nämä ihmisethän kuuntelevat minua ja mitä minulla on kerrottavanani. Minut nähdään ja minua pidetään taitavana. Minä olen jossakin hyvä!

Tämä kokemus muutti maailmani täysin. Otin kaikki teatterikurssit, jotka pystyin ottamaan, aloin käydä teatteriesityksissä yksin ja kirjoitin niistä muistiinpanoja, suoritin lukion teatteritaiteen diplomin. Tästä kaikesta huolimatta olin yllättynyt, kun tein opinto-ohjaajan tunnilla ensimmäisen ammatinvalintatestini ja tuloksena luki: näyttelijä. Eihän se ole mikään oikea ammatti. En itse muista tätä, mutta äitini oli kysynyt minulta abivuonna, että etkö hakisi sinne Teakkiin. Olin kuulemma vastannut: ”ei sinne kannata hakea, kun ei sinne kuitenkaan kukaan pääse”. En tiedä mistä tällainen ajatus oli tullut. Ehkä minulla ei ollut lähipiirissäni ihmisiä, jotka olisivat esimerkiksi osoittaneet sen olevan mahdollista. Olin lukiosta saanut monia ystäviä, jotka kävivät samoilla teatterikursseilla kanssani, mutta en muista, että kukaan olisi puhunut hakevansa näyttelijänammattiin. Ehkä me kaikki koimme ajatuksen liian pelottavana.

Lukion jälkeen menin hetkeksi rakennuksille töihin, ja päätin hakea sosionomiksi. Huomasin viihtyväni ihmisten kanssa ja etenkin olin aina kokenut, että haluaisin työskennellä lasten kanssa. Tähtäsin opinnoissani siihen, että saan varhaiskasvatuksen opettajan pätevyyden. Aloitin opinnot, mutta huomasin kaiken vapaa-aikani tekeväni omaa musiikkia ja näytteleväni harrastajateattereissa, mainoksissa ja lyhytelokuvissa. Edelleenkin en ajatellut asiaa ammattina. Heti valmistuttuani ja saatuani

siviilipalveluksen käytyä rohkaistuini ja hain Teakiin ja Nätylle. Nätyllä en päässyt edes iltapäivään. Teakilla pääsin iltapäivään, mutten siitä pidemmälle. Päällimmäinen ajatukseni oli: Jumalauta sehän meni hyvin! Pääsin iltapäivään!

Koronavuosina olin mutkien kautta päätynyt Turkuun musiikkikasvattajaksi. Korona laittoi asioita perspektiiviin. Ehkä nyt olisi aika tehdä jotakin mistä oikeasti pidän. En ollut näytellyt missään vuoteen ja se tuntui ikuisuudelta. Eräs työhaastattelu oli myös jäänyt kummittelemaan mieleeni. Siellä minulle todettiin: ”Mitä te tänne haette, teidän olette taiteilija”. Oli pakko myöntää itselle viimein, että niin perkele olenkin.

Toinen mullistava kokemus oli, kun aivan yhtäkkiä sain sähköpostia Jani Volaselta. Hän kysyi, haluaisinko tulla näyttelymään hänen uuteen sarjaansa. Varmistin moneen otteeseen, ettei kyseessä ollut huijaus ja vastasin haluavani. En tänä päivänäkään tiedä, mistä Jani oli minut keksinyt, mutta ajattelin, että jos Jani kerran minut haluaa näyttelymään niin kai mä nyt haen sitten Teakiinkin. Viimeksikin meni niin hyvin! Niinpä hain. En kertonut kenellekään hakevani. Joka kerralla tuli kutsu jatsoon ja ajattelin, että tämä on taas viikon kohokohta! Ei edes siksi, että pääsee jatsoon, vaan koska pääsee taas uudestaan näyttelymään. Kun sain kutsun viimeiseen vaiheeseen, ilmoitin töihini, etten jatka siellä enää elokuussa. Aloittaisin opinnot syksyllä. Intuitioni kertoi, että näin se tulee olemaan. Ja niin se oli. Pääsin toisella hakukerralla Teakiin.

Oma kokemukseni on, että pääsin kouluun suhteellisen helposti. En ollut tilanteessa, jossa olisin joutunut hakemaan kouluun vuosia uudestaan ja uudestaan. Minulla ei ollut ystäviä, jotka olisivat opiskelleet Teakissa. Minulla ei ollut minkäänlaista käsitystä, miten näyttelijäksi opiskellaan tai realistista kuvaa siitä, millaista näyttelijän työkentällä on. Vasta koulussa aloin ymmärtää, että ei se hakeminen tähän lopu. Tästä se hakeminen vasta alkaa. Töiden haku. Koska en ollut kouluun hakiessa joutunut tottumaan siihen tunteeseen, että saan kerta toisensa jälkeen pakit, jouduin tottumaan siihen, kun aloin hakemaan töitä. Ja niiden pakkien aiheuttama pettymys iski urakalla. Keväällä 2025 minulla oli kuudet koe-esiintymiset, joista sain kuulla kaikista vastaukseksi: ”Ei kiitos”. Olin aivan rikki. Kävin keväällä koululla kamerakurssia, jossa toisena opettajana toimi Krista Kosonen. Avasin varovasti keskustelua hänen suuntaansa, että: ”Joo oon hakenut tosi paljon näitä töitä tässä ja kaikista pakit. Tuntuupas ihan tosi pahalta ja raskaalta.” Krista vastasi minulle suurella viisaudellaan

ikivihreää Pulttibois -sketsiä lainaten: ”kikkelis kokkelis, mitäs läksit”. Olen aina vihannut Pulttiboissin sketsejä. Päätin seuraavat kaksi asiaa. 1. Tuosta tulee kirjallisen opinnäytetyöni nimi. 2. Niinpä. Tutkitaanpa siinä kirjallisessa opinnäytetyössä siis tätä tunnetta.

Opinnäytetyöni ”Kikkelis kokkelis, mitäs läksit” käsittelee freelance näyttelijän kohtaamia pettymyksen tunteita työnhakutilanteissa. Halusin tutkia sitä, miten minä ja muutamat haastattelemani kollegat kohtaamme työnhakutilanteiden tuottamia pettymyksen kokemuksia, miten niitä käsitellään ja miten niistä päästään eteenpäin, jotta niitä jaksaa kohdata jatkuvasti uudestaan ja uudestaan. Kaikki näyttelijät joutuvat niitä kohtaamaan, mutta koen, että alallamme niistä ei juurikaan puhuta ääneen. Kiitos työn nimestä Krista ja Pulttibois.

1.1. Haastattelut

Opinnäytetyötäni varten halusin haastatella näyttelijöitä, joilla kaikilla olisi hieman eri tulokulma näyttelijäntyöhän ja töiden hakemiseen. Koska näyttelijän töiden hakeminen on erilaista riippuen, minkälaisesta työtehtävästä on kyse, halusin haastatella tekijöitä, jotka edustaisivat selkeästi av-tuotantoja, musikaaleja, sekä perinteisempää puheteatteria. Lisäksi halusin, että yksi haastateltavista olisi jo valmistunut koulusta, mutta olisi itseni kanssa saman ikäinen, tai nuorempi. Nuoremman kollegan kanssa halusin keskustella somen merkityksestä suhteessa itsensä vertaamisesta muihin, ja miten se heijastuu näyttelijän kohtaamiin pettymyksen kokemuksiin.

Haastateltaviksi kollegoiksi valikoituivat Krista Kosonen, joka edustaa av-alan tekijää, Alexandra Oupornikova, joka edustaa puheteatteria ja nuorempaa tekijää, sekä Jonas Saari, joka edustaa musikaalimaailmaa. Haastattelin jokaista kollegaa kasvotusten ja äänitin haastattelut. Myöhemmin litteroin haastattelut tekstiksi. Jokainen haastattelu kesti noin kaksi tuntia. Päädyin lopullisessa työssä käyttämään haastattelumateriaalia suhteellisen vähän, mutta katkelmia haastatteluista löytyy ripoteltuna ympäri opinnäytetyötä. Käytin heiltä keräämääni haastattelumateriaalia reflektoidessani omia kokemuksiani työnhausta ja työnhaun aiheuttamista tuntemuksista.

2. NÄYTTELEMINEN TYÖNÄ

Ennen Teatterikorkeakouluun pääsemistä minulla ei ollut kovinkaan realistista kuvaa siitä, mitä näytteleminen on työnä. Se oli ollut minulle rakas harrastus, mutta siitä, miten sillä tehtiin elantoa minulla ei juurikaan ollut käsitystä. Olin kylläkin saanut palkkaa joistakin mainoksista, joissa olin ennen koulua työskennellyt, mutta siitä missä kaikkialla näyttelijä voi työskennellä ja miten hän töitä hankkii, minulla ei ollut juurikaan ajatusta. Viiden vuoden opetteluun jälkeen olen ymmärtänyt alan lainalaisuuksista jotakin. Seuraavaksi avaan hieman ajatuksiani siitä, mitä olen onnistunut selvittämään.

2.1. Missä näyttelijä työskentelee?

Perinteisesti miellämme näyttelijän työympäristöksi joko teatterin tai av-alan eli elokuvat ja tv-sarjat. Näiden lisäksi näkyvää on työskentely kuunnelmissa, äänikirjojen lukijana tai näytteleminen mainoksissa. Lisäksi näyttelijät työskentelevät monesti myös mitä moninaisimmissa tehtävissä, jotka eivät ole suoraan liitännäisiä itse näyttelyyn. Jotkut tekevät yrityksille esiintymisvalmennuksia, toiset käsikirjoittavat tai ohjaavat. Vuonna 2025 Näyttelijäliiton mukaan teatterit ovat edelleen näyttelijöiden suurin työllistäjä. Heidän arvionsa mukaan 60–70 prosenttia kaikkien suomalaisten näyttelijöiden tuloista tulee edelleen teatterista ja muilta kentiltä huomattavasti vähemmän (Näyttelijäliitto, 2025). Tätä tietoa vasten näyttelijöiden työllistymismahdollisuudet näyttävät heikentyneiltä. Vuonna 2025 teattereiden rahoituksen leikkaaminen näkyy näyttelijöiden työttömyyden jyrkkänä nousuna. Suomalaisten valtionosuusteattereiden rahoituksesta on leikattu 4,5 miljoonaa euroa ja samalla vapaan kentän, eli apurahoin tehtävän teatteritaiteen rahoituksesta säästetään. Lisäleikkauksista keskustellaan edelleen (Näyttelijäliitto, 2025).

Leikkaukset valtionosuusteattereihin stressaavat myös kiinnitettyjä näyttelijöitä. Monissa teattereissa on käyty muutosneuvotteluja vuoden 2025 aikana. Leikkauksien vaikutukset osuvat pahiten kuitenkin freelancenäyttelijöihin. Kun teattereilla on vähemmän rahaa käytössä, se tarkoittaa, etteivät teatterit palkkaa vierailevia näyttelijöitä samalla tavalla kuin ennen. Kun puhumme freelancenäyttelijöiden asemasta, emme puhu pienestä ryhmästä alan sisällä. Näyttelijäliitto kertoo

blogikirjoituksessaan (2025), että Suomen 1300 ammattinäyttelijästä noin tuhat työllistää itsensä freelancerina. Aiemmin Suomen teattereissa on ollut noin 1100–1400 vierailutehtävää vuosittain. Näyttelijäliiton arvion mukaan vierailutehtävien määrä puolittuu tai saattaa notkahtaa vielä rajummin. On helppo laskea huonommallakin lukiomatikalla, ettei työtä tule riittämään kaikille. Vuonna 2024 ammattinäyttelijöistä työttömänä oli 30 prosenttia (Näyttelijäliitto, 2025). On realistista pelätä, että tulevaisuudessa luku tulee olemaan suurempi.

Yhä suurempi joukko näyttelijöiksi kouluttautuneista ihmisistä ei enää työllisty vuonna 2026 täysipäiväisesti näyttelijöinä. Näyttelijän ammatti on palkkatyön muotona suuressa murroksessa. Yhä useampi näyttelijä kertoo kouluttautuvansa myös toiseen ammattiin tai etsivänsä työmahdollisuuksia myös mistä tahansa alalta.

Ansiosidonnaisen päivärahan työssäoloehtoon on astunut voimaan suuri muutos. Ennen työssäoloehto ansiosidonnaisen päivärahan nostamiseen on ollut kuusi kuukautta.

Uuden muutoksen myötä työssäoloehto on 12 kuukautta (tyj.fi). On hyvin poikkeuksellista, että freelancenäyttelijä työllistäisi itsensä yhtäjaksoisesti kokonaiseksi vuodeksi ilman, että hänet olisi kiinnitetty johonkin teatteritalolle vähintään vuoden kiinnitykselle. Tilanne ajaa yhä useamman näyttelijän työskentelemään muilla aloilla näyttelijäntöiden ollessa kiven alla. On mielenkiintoista nähdä, alkaako jossakin vaiheessa ala kärsiä niin sanotusta ”aivovuodosta”, josta puhutaan silloin, kuin osaavaa työvoimaa siirtyy toisille aloille töiden vähyiden vuoksi. Kun työvoimaa kaivattaisiin tilanteen parannuttua, ei koulutettuja osaavia tekijöitä enää ole vapaana, koska he ovat siirtyneet toisten alojen palvelukseen. Alalle vasta valmistuvana näyttelijänä on mielenkiintoista nähdä, tuleeko omana elinikänäni eteen aika, jolloin ei enää ole olemassa ammattinäyttelijää, joka täysipäiväisesti näyttelijäntyöllään elättää itsensä.

2.2. Miten näyttelijä hakee töitä?

Näyttelijän työnhaku on hyvin erilaista verrattuna monen muun ammatin työnhakuun. Suurimmassa osassa muista töistä vapaista työpaikoista ilmoitetaan julkisesti työpaikkailmoituksella. Nykyään monet työpaikkailmoitukset julkaistaan netissä, kuten Duunitorin kaltaisilla sivustoilla. Nämä sivustot myös markkinoivat ilmoituksiaan,

muun muassa sosiaalisessa mediassa. Näyttelijän töissä näin harvemmin on. Kun 14.11.2025 syötän Duunitorin hakukenttään hakusanaksi ”näyttelijä”, saan sivustolta eteeni neljä ilmoitusta. Kaikissa neljässä ilmoituksessa haetaan näyttelijöitä somevideoille eri yritysten markkinointia varten. Vain yhdessä ilmoituksessa on mainittu palkan määrä.

Oman kokemukseni perusteella tärkein työnhaun kanava on ollut Facebook ja siellä ryhmä: Koe-esiintymiset Suomessa (teatteri, tanssi, sirkus)/Auditions in Finland. Kun teatterit hakevat omiin tuotantoihinsa vierailevia näyttelijöitä tai kiinnitettyjä näyttelijöitä, jakavat teatterit yleensä ilmoituksensa avoimesta työpaikasta ensin joko omille kotisivuilleen tai Facebook sivuilleen, jonka jälkeen ilmoitus jaetaan tähän ryhmään. Olen itse hakenut töitä eniten juuri tämän ryhmän ilmoitusten kautta. Av-töiden hakeminen onkin sitten omanlaisensa juttu. Kun kameratuotantoon aletaan roolittaa näyttelijöitä, työpaikoista harvemmin ilmoitetaan mistään. Tuotantoyhtiöllä ja ohjaajilla on yleensä mielessään jo tietty ryhmä näyttelijöitä, joita he lähestyvät ja pyytävät heiltä selftape-videoita roolitusta varten. Oman kokemukseni mukaan joitakin hakuja on välitetty kouluaikanani Teatterikorkeakoulun kautta, mutta kaikki varsinaisiin töihin johtaneet kyselyt ovat tulleet itselleni henkilökohtaisesti joko tuotantoyhtiön tai ohjaajan suoralla yhteydenotolla. Monilla näyttelijöillä, jotka työllistyvät av-tuotannoissa, on agenttuuri. Agentti etsii näyttelijälle työtä ja ottaa tästä pienen provision. Itselläni ei ole agenttuuria, eikä kokemuksia agentin kanssa työskentelystä.

Monet puhuvat myös omasta aktiivisuudesta av-tuotantoihin liittyen.

Punaisella Matolla YouTube kanavan videolla ” MISTÄ NÄYTTELIJÄN TÖITÄ LÖYTÄÄ? | Suorat vinkit ammattilaisilta (2024) muutamat suomalaiset näyttelijät kertovat vinkkejään siihen mistä näyttelijä löytää töitä. Vastauksissa korostuvat oma aktiivisuus ja kontaktit. Monet vastaajista korostavat myös omien produktioiden tekemistä. Myös speed meeting- tapahtumista puhutaan. Speed meeting- tapahtumat ovat ammattiliittojen järjestämiä tapahtumia, joissa näyttelijät pääsevät tapaamaan alan eri tekijöitä roolittajista ohjaajiin. Muun muassa Actors in Helsinki on järjestänyt myös speed acting- tapahtumia, joissa näyttelijät pääsevät suoraan esittämään osaamistaan alan muille tekijöille.

Joillakin näyttelijöillä, jotka työllistävät itsensä pääsääntöisesti av-tuotannoilla, on agenttuuri. Agenttuurin tehtävänä on hankkia näyttelijälle työmahdollisuuksia ja toimia välikätenä työtä tarjoavien tahojen, kuten tuotantoyhtiöiden ja näyttelijän välillä. Agenttuurit välittävät näyttelijöilleen selftape kuvauspyyntöjä.

Omaan aktiivisuuteen voi liittyä omien kotisivujen tekeminen ja sosiaalisen median kautta itsensä markkinoiminen. Monet näyttelijät käyttävät paljon aikaa ja useimmiten myös omaa rahaansa siihen, että heillä on kotisivuillaan ajantasaiset kuvat sekä show- ja voicereelit, joista heidän osaamistaan voi tarkastella.

Monet työt tulevat myös omien kontaktien kautta ihmisiltä, jotka työskentelevät alalla. Joskus näyttelijän ollessa onnekas, hänen ei siis tarvitse erikseen hakea töitä, vaan joku tarjoaa hänelle töitä. Teatterikorkeakoulussa opiskelusta puhutaan usein paikkana, joissa ihmiset saavat opiskeluvuosinaan työuraansa varten näitä arvokkaita kontakteja. Opiskeluaikana kontakteja syntyy useasti muista, kuin oman koulun, Nätyn ja Aalto yliopiston opiskelijoista. Muita kontakteja syntyy myös opettajista, jotka näkevät kouluaihana opiskelijan tekemistä, ja saattavat suoraan itse työllistää opiskelijaa omaan tuotantoonsa tai suositella tätä jollekin toiselle tekijälle. Teatterikorkeakoulun esityksiä saapuu yleensä myös katsomaan alalla jo työskenteleviä ihmisiä, jotka saattavat tulevaisuudessa työllistää tulevaa näyttelijää. Itse olen niin onnellisessa asemassa, että olen päässyt työskentelemään opiskelukavereitteni tuotantoihin. Minua on työllistänyt ohjaaja, joka on ollut opettajani ja minut on nähty Teatterikorkeakoulun esityksissä, jonka vuoksi minulle on tarjottu töitä teatterissa. Useimmiten olen työllistynyt niin, että minua on suoraan kysytty työskentelemään johonkin tuotantoon. Useimmista tuotannoista, joista olen yrittänyt avoimien hakujen kautta saada töitä, en ole onnistunut työllistymään. Siksi onkin mielenkiintoista puhua näyttelijän työnhausta. Näyttelijän työnhaulle ei ole suoraa selkeää väylää, vaan työtilaisuuksia saattaa siunaantua monia eri reittejä pitkin.

3. PETTYMYS

Pettymys on tunne, joka herää meissä silloin kun jokin asia tai tapahtuma, jota olemme odottaneet, ei toteudukaan. Pettymys koostuu monesti surusta, turhautumisesta, menetyksestä ja vihasta, jotka syntyvät silloin kuin odotuksemme ja todellisuus eivät kohtaa. Vaikka pettymyksen kokemus voi olla joskus ylivoimaista on se, kuten muutkin ihmisen tunteet, tärkeä väline jäsentämään kokemaamme ikävää kokemusta ja päästäksemme siitä eteenpäin (Mens Line Australia, 2026).

3.1. Miksi näyttelijä pettyy työnhaussa?

Kun lähestymme toista ihmistä ja hän sanoo meille: ”kyllä”, tunnemme olomme hyväksi. Ihminen on laumaeläin, joka kaipaa laumansa hyväksyntää. Kun lauma hyväksyy meidät se tarkoittaa, että minulla on lauman tuki ja turva. Minä selviän. Kun meille sanotaan: ”ei”, aiheuttaa se meissä hädän. Tulen laumani hylkäämäksi, en selviä. Ihminen on varsin nuori kädellisen laji, jonka kehitys on tapahtunut huimaa vauhtia. Monesti sanotaan, että meillä on kivikautisen ihmisen ruumis ja teknologia, joka on valovuosia meidän kivikautisten aivojamme edellä. Koska aivomme ja ruumiimme ovat jääneet kivikautiselle tasolle, automaattiset tulkintamme nykyajan tilanteista voivat olla virheellisiä. Meissä herää hätä hylkäämisestä nykyään silloinkin, kun uhkaa siitä ei todellisuudessa ole. Kokemamme hätä hylkäämisestä on kuitenkin aito kokemus. Tunne on ruumiillemme tosi ja tarpeellinen. Koska hylkääminen lauman ulkopuolelle on tarkoittanut kuolemaa, on se ollut tunteena ihmisen selviämisen kannalta olennaista. Modernin ihmisen hylkäämiskokemukset eivät automaattisesti johda kuolemaan, mutta niiden herättämä hätä on kehollemme selviämiskamppailua. Tästä syystä meidän on tärkeää tunnistaa hätää, jota kehossamme koemme ja oppia rauhoittelemaan kehoamme ja vakuuttamaan se siitä, ettei kuoleman vaaraa ole (Auro, 2026).

Kuten aiemmin mainittu, suurin osa suomalaisista näyttelijöistä työllistää itsensä freelancereina. Tämä tarkoittaa sitä, että freelancenäyttelijä on pätkätyöläinen. Hänen työsuhteensa ovat lyhytkestoisia, yleensä teatteritöissä noin puolen vuoden kestoisia. Av-tuotannoista näyttelijä Krista Kosonen arvelee, että ison roolin keskiarvo

kuvauspäivien kestosta olisi nykyään noin 15 päivää. Vaikka näyttelijä olisi työllistetty, on epävarmuus seuraavasta työmahdollisuudesta aina läsnä. Freelancerina näyttelijä joutuu jatkuvasti sietämään epämurkavuutta siitä, ettei tiedä mistä hän seuraavan työmahdollisuutensa saa. Monesta muusta ammatista poiketen, freelancenäyttelijä on jatkuvassa työnhaun tilassa. Näyttelijän työvuotta rytmittävät usein tieto siitä, milloin teatteritalot alkavat etsiä uusi näyttelijöitä uusiin tuotantoihinsa, milloin tiedotetaan ketkä elokuvan tekijät ovat saaneet rahoitusta uusille projekteilleen tai milloin erilaiset hakurahat tulevat haettaviksi. Krista Kosonen pohtii haastattelussaan, että ei oikein tiedä, mikä olisi sopiva aika produktion valmistelussa näyttelijälle ottaa yhteyttä elokuvaohjaajiin, koska usein kun elokuvan rahoituksesta kerrotaan, sitä on saatettu valmistella jo pitkälle ja roolitus on saatettu tehdä jo.

Koska töitä on haettava usein ja työmahdollisuuksia on huomattavasti vähemmän kuin tekijöitä, näyttelijä jää usean työnhakurytyksen jälkeen ilman töitä ja monesti useasti peräkkäin. Itselläni on kokemus keväältä 2025, jolloin hain viittä eri työtä peräkkäin, enkä tullut palkatuksi yhteenkään. On yleistä, että työnantajatahot eivät myöskään kerro, miksi sinua ei kyseiseen tehtävään valittu. Tämä on täysin ymmärrettävää. Hakijoita on usein monia satoja. Ei kukaan olisi aikaa antaa jokaiselle henkilökohtaista palautetta. Tilanne on kuitenkin omiaan aiheuttamaan näyttelijässä monenlaisia tuntemuksia. Jos koskaan ei saa tietää, miksei sinua valittu, alkaa näyttelijä ratkomaan tilannetta omassa päässään. Olinko minä yksinkertaisesti huono? Olivatko fyysiset ominaisuuteni sellaiset, etteivät ne sopineet kyseiseen rooliin? Kokiko ohjaaja minut epämiellyttävänä persoonana? On hankalaa kehittää itseään, jos koskaan ei saa palautetta siitä mitä olisi toivottu, että olisit tehnyt toisin.

Useimmiten pettymyksen kokemuksen taustalla oleva syvä fyysinen tunne on häpeä. Näyttelijä tekee töitä omalla kehollaan, omalla äänellään ja omalla ajattelullaan. Kun me teemme työnhakutilanteessa tarjouksen, tai ehdotuksen siitä miten juuri minä roolin rakentaisin, tulee näyttelijä laittaneeksi tarjoukseensa paljon minuuttaan. Kun tämä tarjous sitten torjutaan, on näyttelijän helppoa tuntea häpeää itsestään ja omasta tekemisestään. Haastattelussaan näyttelijä Krista Kosonen kuvaa pettymyksiään työnhaussa peräti puristavana, fyysisenä kokemuksena. Krista kuvaa, että häpeä on yleensä silloin sitä pienempi, jos on pyrkinyt tekemään kaikkensa ja tullut jonkun

ehdotuksen kanssa haavoittuvana esille ja sitten tuleekin torjutuksi. Krista vertaa tilannetta treffeillä käymiseen. Kun on laittanut itsensä nätiksi ja yrittää olla hauska, seksikäs ja älykäs ja sitten tulee torjutuksi. Siitä seuraa ajatus: ”Vittu mä oon nolo”. Tämän lisäksi Kristan mukaan tällaisen nopeammin koetun pettymyksen lisäksi hän kokee pettymystä uratulevaisuuden epävarmuudesta. Krista kertookin haastatteluhetkellä kokevansa tämän kaltaista pettymystä. Epävarmuus siitä, että kalenteri on tyhjillään, eikä tiedä mistä seuraavan työnsä löytää on omiaan aiheuttamaan pidempiaikaista ahdistusta tulevasta.

Av-tuotantoihin haetaan nykyään lähes poikkeuksetta selftapen avulla. Krista kuvaa tilannetta hankalaksi, koska tällöin ei tiedä kenelle työtään tekee. Kun olet lähettänyt selftapen, et koskaan tiedä kuka sen katsoo. Et siis työtilanteessasi pääse tekemään työtä kenenkään kanssa, vaan sinun on ratkottava tarjouksesi roolista hyvin pienen informaation pohjalta, joka on yleensä lyhyt kuvaus elokuvasta ja roolihahmostasi, ja lyhyt pätkä dialogia, jonka kuvaat selftapeen. Krista sanoo hänen koulutuksensa olevan kuitenkin teatterialan koulutus ja hänen oppineen siihen, että ohjaaja on hänen lähin työparinsa. Monesti, kun haetaan av-tuotantoon, dialogisuus ohjaajan kanssa puuttuu kokonaan.

Juuri dialogisuuden puute on harmittanut itseäni työnhaussa. Monesti työnhaku tuntuu olevan mystiikkaa, jossa tiedät, että työhön palkkaava osapuoli tahtoo sinusta jotakin, mutta kukaan ei kerro sinulle mitä. Kerron esimerkin omasta elämästä. Olin itse syksyllä 2025 tilanteessa, jossa olin hakenut ison teatteritalon musiikinäytelmän roolitukseen avoimen haun kautta. Sain tiedon, että minua ei valittu CV:n perusteella edes koe-esiintymiseen. Ensin ajattelin, että ehkä äänialani ei ollut haettavaan rooliin sopiva, enkä siksi ollut saanut kutsua. Ehkä näyttämöikäni ei vastannut haettavaa roolia. Kun muutamalle ystävälleni tuli kutsut koe-esiintymiseen, ymmärsin, ettei kyse ollut kummastakaan yllä mainitusta asiasta. Rooli olisi vastannut äänialaani täysin. Lisäksi tiedän, että rooli olisi ollut sellainen, jolle minulla olisi ollut tekijänä paljon annettavaa näyttelijäntyöllisesti, liikkeellisesti ja laulullisesti. Harmitusta lisäsi se, että koe-esiintymiseen kutsutuilla ystävilläni ei ollut kummallakaan työkokemusta musiikkiteatterin tekemisestä, eivätkä he olleet kumpikaan vahvoja laulajia. Myöhemmin vielä kuulin, että toinen ystäväni jätti kokonaan menemättä koe-

esiintymiseen, vaikka oli kutsun saanut ja sekö vasta vituttikin. Koska olin kirjoittamassa opinnäytettä työnhausta ja pettymyksistä, päätin tehdä pienen testin. Päätin kirjoittaa kokeilumielessä sähköpostin teatterin tuottajalle ja tiedustella syytä miksi minua ei valittu koe-esiintymiseen. Vastaus kuului: ” *Hakemuksia tuli useita satoja ja johtuen hakemusten suuresta määrästä, emme valitettavasti pysty antamaan yksilöllistä palautetta.* ”. Perustelu on täysin ymmärrettävä, mutta tekijän näkökulmasta sietämätön. En saa koskaan tietää, miksi en saanut tilaisuutta näyttää osaamistani. Monesti kyse voi olla täysin ulkonäköön liittyvästä seikasta. Näyttelijän pituus ei vastaa haettua roolia tai hänen ulkonäkönsä ei vastaa haetun roolin ominaisuuksia. Mutta jos näitä syitä ei koskaan saa kuulla, on näyttelijän helppo jäädä noidankehään ajatuksen kanssa: miksi minä en kelpaa?

Pettymykseen työnhaussa liittyy myös varsin usein kateuden tunteita. On todennäköistä, että haet roolia, jota moni ystäväsi hakee samanaikaisesti. Harvalla toisella alalla on niin, että hakiessasi työpaikkaa kaikki hakijakandidaatit saattavat olla sinun hyvinkin läheisiä ystäviäsi. Tilanne asettaa näyttelijän kilpailuasetelmaan ystäviään vastaan. Jos itse työllistyy, voi kokea harmistusta sen puolesta, ettei hyvä ystävä onnistunut saamaan töitä. Jos ei itse saa työpaikkaa, saattaa herätä kateus ystävää kohtaan, joka työn saa. Kaikki haastatteleman kollegat olivat sitä mieltä, että työttä jäämiseen liittyvää pettymystä on sitä helpompi sietää, mitä läheisemmälle ystävälle työpaikka menee. Näyttelijä Jonas Saari sanoi haastattelussaan, että molemmat asiat voivat elää meissä ja olla totta saman aikaisesti. Me voimme olla iloisia ja ylpeitä ystävän puolesta, joka on saanut roolin, mutta samaan aikaan voimme olla kateellisia ystävälle. Tiedän hyvin, mistä Jonas puhuu. Olemme työskennelleet yhden kesän yhdessä ja tunnemme töiden kautta. Kumpikin meistä haki Gastonin roolia Tampereen työvänteatterin Kaunottaresta ja Hirviöstä. Jonas sai roolin.

Kateus on väistämättä läsnä näyttelijän arjessa. On helppo alkaa verrata omaa urakehitystä muihin. Varsinkin sosiaalinen media tekee toisten kollegoiden urakäänteiden seuraamisesta aivan liian helppoa. Voin halutessani olla päivittäin tietoinen siitä, kuka tekee mitäkin produktiota ja missä, sekä minkälaisen vastaanoton heidän työnsä saa. Varsinkin kouluaikana huomasin, miten tietoinen sitä oli koko ajan siitä, missä ammattituotannoissa omat koulukaverini milloinkin näyttelivät. Samalla oli

helppoa stressata ja verrata omaa tekemistä muihin. Viimeisenä opiskeluvuonna olen huomannut, että vertaaminen muihin alkaa helpottaa, kun valmistuminen alkaa häämöttämään. Viimeisen vuoden aikana on tuntunut siltä, että kaikki luokkakaverit ovat jo häipyneet omille teilleen, emmekä kohta enää päivittäin arjessa. Viimeisenä vuonna on ollut helpompi vain todeta, että tuo tyyppi menee nyt tuolla ja tekee tuommoista hommaa! Muiden tekemisiä ei seuraa vertailevan kateuden kautta, vaan ilon ja ylpeyden kautta. Muissa ja itsessään alkaa hahmottaa oman taiteellisen erityisyyden ja että me kaikki olemme toisistamme erilliset taiteilijat, joilla on omat urapolkunsa kuljettavinaan.

3.2. Miten pettymyksen kanssa ollaan?

“There is nothing either good or bad but thinking makes it so.”

-William Shakespeare, Hamlet

”Aika harva meistä on saanut lapsena kotoa tai koulusta upeita tunnetaitoja. Harva meistä on oppinut vaalimaan ja kasvattamaan myönteisiä tunteita, mutta emme kovin usein ole oppineet myöskään sitä, miten ikävien tunteiden kanssa tullaan toimeen”.

(Avola. P & Pentikäinen. V, 158)

Pauliina Avola ja Viivi Pentikäinen ovat kehittäneet positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen koulutusohjelman. Kirjassaan Kukoistava kasvatus he kertovat, miten meidän kannattaa toimia, kun kohtaamme ikävän tunteen. Kirja on kirjoitettu positiivisesta pedagogiikasta lasten kanssa, mutta mielestäni ohjeet toimivat mainiosti myös aikuisen kohtaamaan ikävään tunteeseen:

1. Tunteen nimeäminen ja salliminen
2. Tunteen hyväksyminen ja validointi
3. Rauhoittelu ja tyynnyttely
4. Tilanteen tarkastelu
5. Katse eteenpäin

(Avola. P & Pentikäinen. V, 160–161)

On tärkeää havaita, mikä tunne minussa herää ja miksi. Sallia itselleen se, että tunteen tunteminen on hyväksyttävää. Tunteiden jakaminen negatiivisiin ja positiivisiin tunteisiin on verrattain uusi ilmiö. On hyvä tiedostaa, ettei minkään tunteen tuntemisessa ole mitään pahaa. Tunteitaan ei tarvitse selittää pois. Ne täytyy tuntea. Tilanteen edessä on hyvä tiedostaa, mikä on minun omissa käsissäni, mitä minä voin asialle tehdä. Ja sen jälkeen toimia sen mukaisesti.

Näyttelijä saa kuulla useammin ei, kuin kyllä töitä hakiessaan, on pettymyksen kokeminen väistämätöntä. Siksi näyttelijän on tultava pettymyksensä kanssa tutuksi, ja kohdattava se ja oppia olemaan sen kanssa. Uskon, että mitä enemmän aikaa pettymyksensä kanssa viettää, sitä tutummaksi ja helpommaksi sen kohtaaminen ja käsitteleminen tulee.

Näyttelijäkollegoja haastatellessani oli erityisen kiinnostavaa kuulla, kuinka eri tavoin he suhtautuvat työnhaun aiheuttamiin pettymyksen kokemuksiin. Ehkä siksi, että olen huomannut työnhaun aiheuttaman pettymyksen kokemuksen olevan poikkeuksellisen hankala tunne itselleni sietää ja olen siksi halunnut kysyä kollegoiltani, miten he pystyvät jatkamaan pettymyksiensä kanssa eteenpäin. Pettymyksiä on pakko oppia sietämään, jotta alalla voisi tehdä pitkän ja kestävän uran.

Seuraavaksi olen käynyt läpi haastatteluosioita, joissa haastattelemani kollegat kertovat miten he itse kohtaavat pettymystä ja miten he sen kanssa operoivat ja toimivat, jotta he voivat toimia alalla, jossa pettymyksen kokeminen usein on väistämätöntä.

Haastattelussaan näyttelijä Alexandra Oupornikova mainitsi, että heillä on tapana luokkakavereidensa kanssa kokoontua yhteen ja juhlistaa jokaista ”eitä”, jonka on työnhakutilanteesta saanut. Hän kertoi alkuun tavan tuntuneen päälle liimatulta, mutta jonkin ajan kuluttua tavasta tulikin hyvä syy nähdä ystäviä, ja juhlistaa myös sitä, ettei saanut haluamaansa työtehtävää. Myös Krista Kosonen kertoi kokevansa tärkeäksi sen, että ympärillä on ystäviä ja kollegoita, joiden kanssa voi jakaa kokemuksia menetetyistä työmahdollisuuksista. Hän myös mainitsi, että on helpompi sietää menetettyä työtä, jos haettu työ menee jollekin tutulle kollegalle. Silloin kateus, on helpompi kääntää iloksi siitä, että tuttu kollega on onnistunut.

Sekä Krista Kosonen että Alexandra Oupornikova kumpikin mainitsivat, että pahinta on jäädä vellomaan epäonnistumisiin työnhaussa ja katkeroitua. Krista pohti myös omassa haastattelussaan sitä, miten hankalaa on kohdata toisen kollegan katkeruutta siitä, ettei tämä ole saanut töitä vaikkapa samalla tahdilla, kun itse on saanut. On huomattavasti

helpompi olla sellaisen kollegan tukena, joka on saanut tehdä jo aiemmin töitä. Silloin pystyy palauttamaan toiselle mieleen positiivisia kokemuksia aiemmista töistä ja luomaan uskoa siihen, että olet saanut tehdä töitä aiemminkin. Varmasti saat tehdä niitä jatkossakin. On kokonaan toinen asia koettaa olla tukena kollegalle, joka ei valmistumisen jälkeen ole saanut tehdä yhtäkään ammattituotantoa. Jokainen negatiivinen kokemus vaatisi korjaantuakseen positiivisen kokemuksen. Onkin haastavaa ajatella, miten vahvistaa toiselle tulevaisuuden uskoa, jos tämä ei saa korjaavaa kokemusta työelämästä itse. Toiselle voi olla harvoin tarjoamassa työmahdollisuuksia. Toisen kuunteleminen ja ymmärtäminen hankalassa tilanteessa on tärkeää, mutta se ei vielä auta antamaan toiselle korjaavaa kokemusta pettymyksiensä keskellä.

Kun ihminen jatkuvasti saa osakseen pettymyksen kokemuksia, on katkeroitumisen vaara suuri. Silloin ihminen alkaa nähdä syyn omaan epäonneen muissa. Minua ei haluta, koska olen vääränlainen. Muiden menestys alalla tarkoittaa minun epäonnistumistani. Ihminen alkaa puhua muista pahaa selän takana, suojellakseen omaa psyykettä pahalta ololta. Katkeroituminen olosuhteiden edessä on syvästi inhimillistä. Omaan katkeruuteen on helppoa jäädä vangiksi. Katkeruudesta on helppo rakentaa itselle suojamuuri, jolla voi kätevästi suojella itseä ympäröivältä maailmalta. Niin kätevää, kuin katkeroituminen onkin, sen ongelmana on se, ettei se saa ihmisessä aikaan toimijuutta. Toisin sanoen, ihmisen tilanne ei muutu paremmaksi, jos hän jää vellomaan omaan katkeraan tilanteeseensa. Kirjassa *An Attitude for Acting* Andrew Tidmarsh ja Tara Swart neuvovat miten katkeruuden tunteen kanssa voidaan päästä eteenpäin (11–12, 2011). He neuvovat muun muassa, että näyttelijän on tärkeää asettaa itselle lyhyen aikavälin tavoitteita, sen sijaan että asettaisi vain pitkän ajan tavoitteita. Sen sijaan, että näyttelijä miettii jatkuvasti esimerkiksi palkintoa, jonka haluaa voittaa, näyttelijä voi miettiä, mitä pienempiä askeleita voi ottaa nyt kohti omaa työllistymistäni. Voinko tehdä jotakin taiteeseeni liittyvää joka päivä? Voinko olla yhteydessä samanmielisiin ihmisiin, jotka ovat kanssani samassa tilanteessa tai taiteilijoihin, joita ihailen ja ehdottaa yhteistyötä? Lisäksi he neuvovat palaamaan takaisin sen kysymyksen äärelle, johon Krista Kosonen myös minua rohkaisi heittämillään Pulttibois viittauksella: ”mitäs läksit?”. Eli: ”miksi näyttelet?”. Omien katkerien tuntojen kanssa on hyvä palauttaa mieleen ajatus siitä, että sinä olet itse tehnyt valinnan olla näyttelijä. Siitäkin huolimatta, että olet tiennyt, kuinka hankala ala se on elinkeinon kannalta, olet silti itse valinnut olla näyttelijä. Ammatinvalinta on helppo ymmärtää silloin kuin kaikki menee hyvin, mutta aallon pohjassa kysymys voi olla vaikeampi. Niinpä silloin kun on kaikkein vaikeinta, on hyvä palauttaa mieleen se, että tässä kaikessa on ollut jokin motiivi, miksi olen tälle alalle hakeutunut. Haastattelussaan Alexandra Oupornikova

vastasi kysymykseen, miksi näyttelet, ettei ole keksinyt mitään muuta mitä hän tekisi mieluummin. Olen hänen kanssaan samaa mieltä. Vaikka työmahdollisuudet olisivat joskus kiven alla, vaikka työn saamiseen liittyisi mitä epävarmuuksia, ei mikään muu ammatti tuo itselleni suurempaa iloa, kunhan sitä vain saa tehdä. Koska näyttelemineen on ammattina äärettömän hauskaa ja kevyttä. Se on parhaimmillaan leikkiä, josta sinulle maksetaan palkkaa. Toisaalta, haastattellessani Alexandra Oupornikovaa, hän heitti minulle ajatuksen, jonka muisteli alun perin olevan Pirkko Saisiolta. Ajatus kuului: "eihän kukaan ole luvannut meille yhtään mitään". Haastattelun kontekstissa ajatus tarkoitti, että vaikka meillä on korkeakoulututkinto, niin se ei vielä ole lupaus siitä, että kukaan olisi velvoitettu sinua työllistämään. Mielestäni ajatukseen sisältyy suuri viisaus. Jos aikoo lähteä taidealalle, jolla työllistymisen tietää etukäteen vaikeaksi, on varauduttava siihen, ettei töitä ole aina siinä määrin kuin itse haluaisi. Mitäs läksit niin.

3.3. Pettymys voimavarana

"Try not. Do, or do not. There is no try."

-Yoda, The Empire Strikes Back

"Kaikki hyvät ideat kannattaa toteuttaa heti. Muuten joku muu tekee ne!"

-Oppimispäiväkirjamerkintä syksyltä 2021, Kristian Smedsiä vapaasti lainaten

Olimme toisena opiskeluvuonna esittämässä demoa Tiina Pirhosen Elävä kohtaous -kurssilla. Minua jännitti suunnattomasti, koska olimme parini Nomi Enckelin kanssa päättäneet esittää erittäin absurdin kohtauksen Samuel Beckettin näytelmästä Huomenna hän tulee. Kohtauksesta oli käytännössä häivytetty kaikki logiikka ja ohjaus. Näyttelimme kohtauksen niin, että jokainen vuorosana näyteltiin ennalta sovittujen eri tunnetilojen kautta, eikä näillä tunnetiloilla ollut mitään tekemistä keskenään. Ohjeet olivat tasoa: "muina Tommi Korpeloina" tai "nussivaisena". Jännitti, koska ensimmäisen kerran koulun aikana minulla oli tunne, etten tiennyt ollenkaan mitä helvettiä olin julkisesti menossa lavalle tekemään ja olin varma siitä, ettei kukaan yleisöstä tajuaisi kohtauksesta mitään (jälkeenpäin kuulin, etteivät myöskään tajunneet). Jännityksissäni sanoin ennen demoa luokkakaverilleni Aapo Saloselle: "Se on katolta alas tai tämä. Ja kun katoltakaan ei voi hypätä, niin sen on oltava tämä". Lausahdus on jollakin lailla jäänyt elämään arkeeni ja käytän sitä usein tilanteissa, joissa tiedän, että minun on mentävä vaaraa kohti. Epäonnistumisenkin uhalla huomaa usein sisuuntuvani tilanteissa, joissa vaihtoehtona on joko lamaantua tai mennä kohti omaa epämukavuusalueetta. Sen sijaan, että jäisin tuleen makaamaan, minulle nousee tarve näyttää itselleni, että täältä pesee, meni syteen taikka saveen.

Minulla on tapana ideoida omia esityksiä, elokuvia, sarjoja ja kaikenlaisia käsikirjoituksia. Pidän yleensä pöytälaatikossani puolivuotislistaa. Järjestän ideani tärkeysjärjestykseen. Puolen vuoden päästä palaan järjestämään listaa ja sinne tulleita uusia ideoita. Osa ideoista karsiutuu kokonaan pois, kun uusia tulee tilalle. Jos jokin idea säilyy listan ykkösenä tärkeysjärjestyksessä, tiedän, että silloin on aika panna idea toteutukseen. Seuraavaksi kerron opiskeluideni ajalta kahdesta esimerkistä, joissa näin on käynyt.

Syksyllä 2023 olimme Teatterikorkeakoululla tanssiteatterin harjoitusten tauolla ulkona tupakoimassa luokkakavereideni Youssef Asad Alkhatibin, Aapo Salosen ja Lauri Qvickin kanssa. Potkimme kirjaimellisesti kiviä ja valittelimme ääneen sitä, ettei kenelläkään ollut töitä näköpiirissä tuleville maisterivuosille. Minulla oli pitkään muhinut ajatus tv-sarjasta, joka kertoisi neljästä taiteilijaystävästä, jotka kaikki suurentelevat toisille omista saavutuksistaan. Sarjan ajatuksena olisi käsitellä miesten puhumattomuuden kulttuuria komedian keinoin. Ehdotin kivien potkintaringissä, että mulla olisi tällainen idea, pitäisikö tarjota tätä Ylelle Areena Stories hakuun? Pojat pitivät ideoita hyvänä. Olimme yhteydessä Kokko Company tuotantoyhtiöön ja kysyimme, haluisivatko he lähteä yhdessä tarjoamaan sarjaa Ylelle. Heistä idea oli hyvä ja he lähtivät mukaan prosessiin. Kirjoitimme yhdessä näyttelijöiden kanssa neljäjaksoisen käsikirjoituksen raakaversioon. Jokainen näyttelijä kirjoitti yhden jakson. Tarjosimme sarjaa Ylelle ja he näyttivät sille heti vihreää valoa. Sarja kuvattiin keväällä 2025 ja se julkaistiin syyskuussa 2025. Sarjan nimeksi tuli ”Taide ei nuku”. Nimi tuli hokemasta, joka oli jäänyt elämään jostakin porukkamme hokemasta, joka oli jäänyt elämään meidän neljän keskuuteemme opiskeluiden alusta alkaen. Hatara mielikuvani on, että se olisi tullut keskuuteemme jostakin, jota entinen professorimme Kristian Smeds oli meille lausahdanut ensimmäisenä opiskeluvuonna. Alkuperää sen tarkemmin muistamatta lausahdukseen kuitenkin liittyy itselleni tärkeä filosofia, jonka Kristian meille opetti opintojemme alussa: ”jos teillä ei ole töitä, niin te menette tohon Hakaniemen torille ja vittu rakennatte siihen oman teatterin ja sanotte ihmisille, että täällä olisi teatteria tarjolla, tulkaa kattomaan!”.

Keväällä 2024 olin tilanteessa, jossa olin hakenut lukemattomiin avoimien hakujen kautta tarjolla oleviin näyttelijän töihin. Olin käynyt viidessä eri koe-esiintymisessä. Pikkuhiljaa pitkin kevättä alkoi tippua tietoa, etten saisi yhdestäkään töitä. Ensimmäinen tunne oli paniikki. Minua ei haluta mihinkään. Olen surkea ja epäonnistunut näyttelijä. En tule ikinä tekemään uraa näyttelijänä. Olen vääränlainen,

eikä minulla ole minkäänlaisia taitoja tai edellytyksiä työskennellä näyttelijänä. Pahinta oli, ettei minulla ollut produktiota, josta tehdä opintojeni taiteellinen oppinnäytetyö.

Kun olin saanut käsiteltäviä pettymysteni riittävän pitkään muistin jotakin. Olin ollut Antikset- yhtyeeni kanssa Rauhanasemalla soittamassa keikan Aapo Kukon Puhumalla paras- sarjakuvan julkaisutilaisuudessa. Sarjakuva käsitteli Suomen sotien jälkeistä puolustusministeriä Yrjö Kallista. Ennen keikkaamme minulla oli aikaa kuunnella eri ihmisten luentoja ja keskusteluja Yrjö Kallisesta. Niitä kuunnellessani minulle nousi välähdyksen omainen tunne: minun täytyy tehdä monologi Kallisesta. Selvitin, oliko Kallisesta tehty näytelmiä. Oli, mutta ne eivät puhutelleet minua sillä tavalla, joka oli se tunne, joka minulle Kallisesta nousi. Olisi tehtävä itse. Kun muistin asian, tartuin puhelimeen, soitin ohjaaja Kirmo Komulaiselle ja dramaturgi Sara Koiraselle ja kysyin, tehdäänkö monologi Yrjö Kallisesta. Heistä ajatus oli hyvä, tehdään pois. Niinpä aloimme yhdessä hahmottelemaan, millaisen esityksen tekisimme. Esityksen nimeksi tuli Unentekijä ja se kantaesitettiin Teatterikorkeakoulussa syyskuussa 2025. Kaikki esitykset olivat loppuunmyytyjä ja se sai positiivisen vastaanoton.

Yllä mainituissa esimerkeissä kummassakin on huomionarvoista se, että juuri pettymyksen kokemus siitä, etten ole onnistunut saamaan näyttelijän töitä jo valmiiksi olemassa olevista rakenteista, on ollut alulle paneva voima oman taiteellisen työn mahdollistajana. Kumpikin kokemus on toiminut itselleni tärkeänä oppina siitä, että pettymys on taiteellisen työn kannalta liikkeelle paneva voima. Olen sisuuntunut tilanteessa, jossa joku muu päättää saanko harjoittaa ammattiani, vai en. Olen tekijä ja siedän huonosti tilanteita, joissa en tiedä mitä seuraavaksi tekisin. Minussa nousee vimma todeta, että tähän ette perkele päätä siellä jossakin saanko minä näytellä vai en, minä näyttelen silloin kun minä niin haluan! Olen oppinut näiden vuosien aikana huomaamaan, että pettymyksenkin edessä voi lamaantua ja jäädä tuleen makaamaan. Tai sitten oman pettymyksensä hyväksyy ja antaa sen sytyttää itsessään sisuuntumista ja uutta paloa. Minä haluan uskoa siihen, että pettymyksen kokeminen näyttelijälle synnyttää toimijuutta. Kun en saa töitä annettuna, minun on pakko miettiä miten voin työllistää itse itseäni. Se pakottaa näyttelijän synnyttämään uutta, ja pohtimaan mitä ovat ne tarinat, joita vain minä itse voin kertoa? Mitä ovat ne tarinat, jota minusta itsestäni versovat, joita kukaan muu kuin minä ei voi tuoda esiin?

Kuva: Sakri Arkimies/ Espoo. Taide ei nuku- sarjan kuvauksista

4. NÄYTTELIJÄ TÄSSÄ JA NYT

Olen huomannut, että näyttelijä on helposti tilanteessa, jossa mikään ei riitä. Näyttelijä helposti ajautuu tilanteeseen, jossa on jatkuvasti etsittävä uusia töitä ja jokaisen seuraavan työn pitäisi olla edellistä parempi. Jokaisen seuraavan työn pitäisi olla näkyvämpi ja suurempi rooli isommasta tuotannosta. Näyttelijä ajaa tällaisella ajattelulla itsensä herkästi tilaan, jossa hän elää vain tulevaisuudessa eikä tässä hetkessä. Hän ei osaa keskittyä käsillä olevaan työtehtävään, koska hänen ajatuksensa ovat jossakin muualla.

Minulla on teoria mistä tämä johtuu. Uskon, että jokainen näyttelijä päätyy näyttelemään, jotta he saisivat osakseen rakkautta ja hyväksyntää. Hän päätyy olemaan esillä, jotta hänelle sanottaisiin: “teit hyvin!”. Jokainen näyttelijä päätyy näyttämölle hakemaan rakkautta, jota on jäänyt vaille jossakin vaiheessa elämäänsä. Jos näyttelijä ei ole tietoinen tästä, hän päätyy jahtaamaan näyttelemisellään rakkautta, jota ei voi koskaan saavuttaa. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa mikään saavutettu ei koskaan tule riittämään. Tällöin näyttelijä tekee työtään saavuttaakseen jotakin, joka ei varsinaisella työllä ole saavutettavissa. Silloin näyttelijä näyttelee saadakseen palkintoja tai suuren ihmisjoukon ihailun.

Väitteeni on, että jokaiselle näyttelijälle tekisi hyvää tulla tietoiseksi tästä asiasta. Uskon, että jokaiselle näyttelijälle olisi hyväksi palata sen kysymyksen äärelle, miksi minä näyttelen? Näyttelenkö siksi, että haen jotakin ulkoista, vai näyttelenkö siksi, että todella nautin työstäni? Itse huomasin, että minua auttoi rauhoittumaan se, että pyrin olemaan enemmän läsnä käsillä olevan työn äärellä, enkä vain koko ajan murehtisi siitä, mistä onnistuisin löytämään seuraavan työn. Minua auttoi ajatus siitä, että näytteleminen on myös ammatti, jolla pääsijaisesti ainakin itse pyrin luomaan toimeentuloni. Minulla ei aina ole varaa tehdä vain taiteellisesti mielenkiintoisimpia töitä vain Suomen suurimmista kaupungeista. Olen usein ottanut vastaan töitä sieltä, mistä olen milloinkin sattunut saamaan. Ja jos onnistun vielä aidosti nauttimaan työstä silloin kun sitä teen, niin miksi murehtisin jatkuvasti siitä, minkälaisen vaikutelman minusta näyttelijänä antaa se, että näyttelen muuallakin kuin vain esimerkiksi suurissa kameraroleissa. Jos keskityn siihen, että nautin itse työstä, minun on helpompi sulkea ajatukseni työhön liittyvistä ulkopuolisista asioista. Tähän hetkeen keskittyminen auttaa myös minua olemaan kiitollinen siitä, että juuri nyt minulla on työtä ja se riittää minulle juuri nyt.

5. MINÄ

Filosofiassa minällä tarkoitetaan henkilön olemuksellista ydintä, joka erottaa hänet muista ihmisistä. Tapoja näiden ominaisuuksien määrittelylle on lukemattomia. Seuraavaksi haluan määritellä omaa minuuttani osaamiseni ja ammatillisten taitojeni kautta. Haluan pohtia, mikä tekee ammatillisesti minusta täysin uniikin tekijän. Kun aloin miettiä ammatillista osaamistani, huomasin, että osaan aivan valtavasti eri asioita ja että kaikki ammatillinen osaamiseni on yhdistettävissä toisiinsa.

5.1. Minä kirjoittaja

Olen aina kirjoittanut. Paljon pidempään kuin olen näytellyt. Luulen että tapa kirjoittamiseen juontaa juurensa neuvon, jonka isoäitini, posliinimaalari Sirkka-Liisa Hvitsjö minulle antoi, kun olin lapsi. Hän neuvoi minua tekemään joka päivä jotakin taiteeseen liittyvää. Oli se sitten musiikkia, kuvan tekemistä tai tekstiä, tärkeintä on joka päivä luoda jotakin. Silloin pitää koneistonsa käynnissä ja kynänsä terässä. Jos tekee 100 harjoitelmaa, voi käydä niin, että yhdestä tuleekin hyvä. Tätä neuvoa olen noudattanut. Uskon, että kirjoittamisesta tuli minulle erityisen tärkeä itseilmaisun muoto juuri siksi, että kirjoittamisesta sain lapsena osakseni positiivista vahvistusta. Kun olin 6-vuotias, pyysi isoäitini minua kirjoittamaan hänelle kevätrunon. Kun vein hänelle valmiin runon, hän piti siitä kovasti. En muista, että hän olisi milloinkaan pitänyt mistään tekemästani niin paljon. Hän kertoi säilyttävänsä runon. Niin hän todella teki. Isoäitini kuoli vuonna 2022 kunnioitettavassa 96 vuoden iässä. Kun kävin läpi hänen jäämistöään, löysin lapsena kirjoittamani kevätrunon hänen kassalippaastaan kaikkien muiden tärkeiden papereiden joukosta.

Kirjoittaminen alkoi siis lapsena runojen kirjoittamisella, joka johti myöhemmin proosan kirjoittamiseksi. Myöhemmin runot alkoivat saamaan ympärilleen sävelmiä musiikkiharrastukseni tullessa elämäni. Aloin kirjoittaa lauluja. Minulle musiikki ja teksti ovat aina kulkeneet käsikädessä. Juuri laulutekstien kanssa olin itsevarma ja koin olevani hyvä kirjoittaja. Kun pääsin Teatterikorkeakouluun, aloin ensimmäistä kertaa elämässäni kirjoittamaan itselleni uutta, täysin vierasta lajia. Aloin kirjoittamaan ensimmäistä kertaa käsikirjoituksia elokuvaan ja sarjoihin sekä näytelmiä. Ensimmäisen näytelmän kirjoitimme heti ensimmäisen opiskeluvuotemme joulukuussa yhdessä Aapo Salosen kanssa. Näytelmää ei koskaan ole esitetty missään, mutta se oli vähintäänkin hyvä harjoitelma siihen, miten näytelmää kirjoitetaan!

Hyvin nopeasti opiskeluvuosiinani huomasin, että kirjoittaminen on se väylä, miten jäsenän ajatuksiani. En voi sietää päiväkirjojen kirjoittamista. Olen elämäni aikana aloittanut ja lopettanut kesken hävyttömän monien päiväkirjojen kirjoittamisen. Oppimispäiväkirjan kirjoittamisen Teatterikorkeakoulussa lopetin ensimmäisen opiskeluvuoden syksyyn. En minä halua muistella mitä olen tehnyt minäkin päivänä. Olen voinut kirjoittaa päivän tapahtumat muistiin voimakkaan tunteen vallassa. Sehän vääristäisi kaiken, miten tapahtumat ovat oikeasti menneet. Itselleni on epämiellyttävää listata asioita, joita olen tehnyt ja tuntenut ja oppinut kunakin päivänä. Sen sijaan kirjaan ylös asioita, joita ihmiset sanovat, joihin mielestäni kiteytyy jotakin olennaista. Jokin salattu viisaus. Kerään ylös asioita, joita näen ja kuulen ympärilläni. Annan näiden asioiden jalostua mielessäni. Usein ne muhittuaan synnyttävät tarinan, tai ainakin tarinan aihion. Uskon, että fiktiivisen tekstin kirjoittaminen on itselleni mielenkiintoisempi tapa jäsentää kaikkia kokemuksia, jotka ovat minulle aitoja. Rakennellessani kokemukset tarinoiksi, niistä ei tule päiväkohtaisia listoja, vaan ne limittyvät ja sekoittuvat ja jäsenyvät lopulta kokonaisuudeksi, joista voin ymmärtää mikä näiden kaikkien kokemusten merkitys todella elämässäni oli. Koska pidän kirjoittamisesta ja se on tapani jäsentää maailmaa, ei ole ihme, että pettymyksen liikkeelle paneva toimijuus itsessäni on juuri kirjoittamista. Kun kohtaan vastoinkäymisiä elämässäni, huomaan usein tarttuvani kirjoittamiseen. Se on toimintaa, joka luo minulle turvaa. Vähän niin kuin lenkkeily tai Simpsonien katseleminenkin on.

Olen huomannut näyttelijäntyöllisesti itse kirjoittamani tekstin palvelevan näyttelijän työtäni. Kun olen itse kirjoittanut ja alusta asti ideoinut jonkin roolihenkilön eloon, olen valmiiksi todella roolini asiantuntija. Kun olen itse kirjoittanut roolihenkilöni, tiedän mitä hän ajattelee, mitä hän tuntee, koska olen itse keksinyt nuo ajatukset ja tunteet roolihenkilölleni jo kirjoitusvaiheessa. Olen hyvin syvällä roolihenkilöni maailmassa ja tapahtumissa. Tämä tieto roolihenkilöstäni antaa minulle paljon asioita ilmaiseksi. Monesti näytellessäni itse kirjoittamaani roolihenkilöä minusta tuntui, että näytteleminen helpottui. Minun ei tarvinnut kuvittaa, tai puskea esiin tunteita roolihenkilölleni. Olin niin perillä henkilöni sisäisessä maailmassa jo kirjoitushetkestä lähtien, että minun ei tarvinnut kuin palauttaa kehoni niihin tunnekokemuksiin, joissa kehoni oli jo käynyt kirjoitushetkellä. Lisäksi itse kirjoittaessaan osaa lähtökohtaisesti kirjoittaa jo niin hyvin tekstin hahmonsa suuhun, ettei repliikkien kanssa tarvitse miettiä, ettei kukaan puhuisi näin. Kun teimme Unentekijää, oli lopulta pääkirjoitusvastuu ohjaaja Komulaisella. Hän kirjoitti usein mitä kauneinta ja runollisinta kieltä, mutta harjoituksissa minun oli näyttelijänä todettavana monessa kohtaa, että tämä ei valitettavasti sovi ääneen puhutuksi tekstiksi. Meidän on muutettava tekstiä niin, että se kuulostaa elävän ihmisen puheelta. Ja näin tehtiin.

Unentekijä oli myös mahtava prosessi siksi, että sen työskentelyprosessi oli hyvin erilainen, millaiseen olen aiemmin teatterin parissa tottunut. Koska näytelmä pohjasi oikeaan, kerran eläneeseen henkilöön, meidän piti aluksi ohjaajan kanssa tutkia ja perehtyä syvästi Kallisesta saatavilla olevaan lähdemateriaaliin. Sen jälkeen meidän piti päättää minkälaisia kohtauksia me haluamme esityksemme ja mikä olisi esityksen rakenne. Tämän jälkeen lähdimme työpaja viikonlopulle Kallio Kuninkalaan, jossa demotimme ja kirjoitimme kohtauksia puhtaaksi demojen perusteella. Tämän jälkeen harjoituskauden alkaessa työskentelymme eteni niin, että minä tein ohjaaja Komulaisen kirjoittamista kohtauksista demoja, joita esitin hänelle. Hän kuvasi demot ja kirjoitti uusia kohtauksia, tai paranteli jo olemassa olevia demojen pohjalta. Tällaisena prosessi tekstin kanssa jatkui oikeastaan ensi-iltaan saakka. En ole vielä nähty näytelmästä ehyttä, kokonaista käsikirjoitusversiota siitä tekstistä, joka siitä lopulta esitettiin. Teksti eli koko työskentelyajan niin paljon, että jossakin kohtaa sen puhtaaksi kirjoittamisesta kai luovuttiin kokonaan. Aivan upeaa! Sen lisäksi, että teatteri on katoavaa taidetta, on upeaa ajatella, että olemme selkeästi luoneet kokonaisen näytelmän, mutta siitä ei jää jäljelle edes käsikirjoitusta! Oli miten oli, Unentekijä opetti minulle uuden tavan työskennellä tekstin kanssa näyttelijänä. Sen lisäksi, että voin itse kirjoittaa tekstiä, jota näyttelen, voin näyttää oman näyttelemiseni kautta tekstin varsinaiselle kirjoittajalle maailmoja, joista hän voi inspiroitua omaan kirjoittamiseensa. Tämä työskentelytapa tuntuu itsestäni mielekkäältä ja aion työskennellä niin myös tulevaisuudessa. Tässä yhteydessä on vielä mainittava, että vaikka Unentekijän tekijätiedoissa lukee käsikirjoituksen kohdalla Kirmo Komulainen ja Patrik Hvitsjö, on todettava, että varsinaisesti itse kirjoittamaani tekstiä on näytelmässä häviävän vähän. Sitä silti on myös seassa, joten osuuteni toisena käsikirjoittajan päätettiin säilyttää. Olen muistanut mainita kaikille esityksen nähneille, jotka ovat sen tekstiä kehuneet mainita, että kaikki kaunis ja ihmisyyttä puhutteleva teksti on Kirmo Komulaisen kynästä. Kaikki kehu upeasta tekstistä kuuluvat vain ja ainoastaan hänelle.

5.2. Minä muusikko

Minusta piti alun perin tulla muusikko. Hyvin pitkään elämässäni taiteilijaidentiteettini oli muusikko. Olen toiminut freelancer muusikkona 15-vuotiaasta saakka. Olen soittanut ja laulanut monissa eri yhtyeissä. Olen säveltänyt ja esittänyt omaa musiikkiani saman ikäisestä. Kun työskentelin sosionomina, musiikki kulki vahvasti mukanani sekä varhaiskasvatuksessa että mielenterveys- ja päihdetyössä.

Sosionomiopinnoissani tein opinnäytetyöni musiikista lapsen kasvun tukena alle kouluikäisten lasten kerhotoiminnassa. Mielenterveystyössä minulla oli käytettävissäni studio, jossa asiakkaiden kanssa teimme ja harjoittelimme musiikkia. Kun aloitin opiskelemaan näyttelijäksi, koin aluksi jonkinlaista luopumisen tuskaa muusikon identiteetistä luopumisen vuoksi. Suhteellisen nopeasti kuitenkin huomasin, että minulle alkoi tulla työtehtäviä näyttelijänä juuri muusikkotaustani takia. Olen saanut laulaa ja soittaa eri soittimia sekä näyttämöllä että kameralle. Kesällä 2025 sain kesäteatteriroolia varten opetella soittamaan näppäinhaitaria, jota en osannut ennestään soittaa. Mistään ei tarvinnut luopua. Päin vastoin muusikkouteni on tukenut ja kasvattanut hienosti näyttelijyyttäni. Myös muusikko minussa, joka on täysin irrallinen näyttelemisestä, kulkee edelleen mukana. Minulla on yhtye, joka esittää omaa musiikkiaan. Julkaisimme ensimmäisen levyämme vuoden 2025 joulukuussa.

5.3. Minä sosionomi

Lähdin opiskelemaan sosionomiksi vuonna 2015, koska halusin työskennellä ihmisten parissa ja heidän hyväkseen. Erityisesti halusin opinnoissani suorittaa varhaiskasvatuksen opettajan pätevyyden. Opintojeni edetessä kuitenkin huomasin, ettei päiväkotiympäristö ollut minulle toimiva työympäristö. Pisimmän työurani sosionomina päädyin työskentelemään päihde- ja mielenterveystyössä.

Sosionomiksi opiskelun lähtökohtana minulle on ollut luullakseni sama kysymys, kun miksi minua on alkanut alkujaan kiinnostaa teatteritaide. Minua on mietityttänyt kysymys, mikä on ihminen ja miksi ihminen toimii niin kuin toimii? Ihmisyys on loputtoman mielenkiintoista ja moninaista. On ollut onni ja etuoikeus, että olen saanut elämäni aikana tavata niin loputtoman määrän erilaisia ja eri ikäisiä ihmisiä. Totta kai myös se on tukenut näyttelijyyttäni.

Huomaan, että minua on rauhoittanut tieto siitä, että minulla on myös toinen koulutus toiseen ammattiin. Tiedän, ettei elantoni ole täysin riippuvainen ainoastaan siitä, kuinka paljon töitä onnistun haalimaan näyttelijänä. Tiedän, että voin aina etsiä töitä myös sosiaalialalta ja tehdä myös niitä, vaikkei sosiaali- ja terveysalalla mene juurikaan sen paremmin kuin muillakaan aloilla vuonna 2026. Myös sosiaali- terveysalalle on kohdistunut paljon leikkauksia, enkä usko tahdin rauhoittuvan. Mutta silti minua rahoittaa tieto siitä, että yhden alan sijaan voin hakea töitä useammalta alalta, johon minulla on koulutus.

5.4. Minä näyttelijä

Minusta ei koskaan pitänyt tulla näyttelijä. Se ei ollut koskaan selkeä urapolku, jota kohti olisin nuoresta asti ottanut tietoisia askeleita. Miellän usein, että ajaudu näyttelijäksi. Ja nyt kun olen näyttelijäksi ruvennut, en mitään muuta enää mieluummin tekisi. Ja onneksi olen saanut tehdä! Olen loputtoman kiitollinen siitä, ettei minun ole tarvinnut viimeiseen viiteen vuoteen tehdä työkseni mitään muuta kuin näytellä. Se ei todellakaan ole itsestään selvää. Olen saanut näytellä todella monipuolisesti. Olen näytellyt show and dinner- yksityistilaisuuksissa. Olen näytellyt kesäteattereissa ja kaupunginteattereissa ympäri Suomea. Olen saanut näytellä pitkissä ja lyhyissä elokuvissa sekä itse kehittämässäni minisarjassa. Olen saanut tehdä äänitöitä. Olen saanut näytellä Teatterikorkeakoulussa sekä ammattituotannoissa. Olen koko ajan opiskeluideni ohella päässyt soveltamaan oppimaani käytännössä. Olen saanut tehdä. Toivon, että saan tehdä myös valmistumiseni jälkeen. Ja saankin! Eihän se ole muuta, kun tekee vaan.

Haluan kehittyä näyttelijänä. Haluan pystyä tutkimaan omaa tekemistäni ja tarkastella sitä, miten voin oppia siinä paremmaksi. Haluan tavata uusia ihmisiä ja oppia heiltä. Näin Q-teatterin esityksen ”Opettaja, nyt” ja olen sen jälkeen paljon pohtinut sitä, miten me olemme kaikki täällä toistemme opettajia. Silloin, kun pääsee tekemään muiden kanssa, mutta myös silloin, kun pääsee katsomaan muiden tekemistä. Ja juuri siinä on koko asian ydin. Kun katse meinaa kääpertyä vain sisäänpäin kohti itseä, täytyy avata silmänsä ja nähdä muut ympärillään. Yleensä vastaus löytyy aina toisista ihmisistä.

Kristian Smeds sanoi meille ensimmäisen vuoden syksyllä, että luopukaa normaalin työelämän odotuksista tämän ammatin kanssa. Tämä ammatti tulee viemään teidät sellaisiin paikkoihin, mihin te ette olisi uskoneet päätyvänne. Näin se on todella tehnyt! Kun sain Mikkelin työväennäyttämöpäivillä näytellä omaa monologiani entiselle

Suomen tasavallan presidentille, mietin, ettenpä olisi osannut tätäkään päivää kuvitella kohdalleni osuvan. Vaikka ammatti ei aina ole maailman helpoin, on se silti mielestäni maailman upein. Uskon, että vaikka saisin näytellä kuolemaani saakka, minulle jäisi silti sellainen olo, ettei kaikki tullut vielä tehdyksi.

5.5. Minä Patrik

8.3.2026 näyttelijäkummini Joel Mäkinen soitti ja kyseli kuulumisia. Luonnollisesti keskustelu kääntyi nopeasti työhön. Puhuimme töistämme ja mainitsin Joelille, että en halua, että minua aletaan työkentällä mieltämään vain tietynlaisena näyttelijänä, joka aina tekee vain tietynlaisia rooleja. Joel vastasi, että hänen mielestään tällaisen asian miettiminen on typerää. Hän sanoi ihmisen olevan niin monimutkainen kokonaisuus, että on typerää ajatella ihmisen olevan vain tekemisensä summa. Ihminen on niin paljon muutakin.

Huomaan olevani hyvin työorientoitunut ihminen. Siksi minulle on tärkeää palauttaa mieleeni ajatus itsestäni niin, että tiedän olevani muutakin kuin työni. Vaikka työhön uppoutuminen ja sille omistautuminen on upeaa, voi siihen helposti hävittää itsensä. Siksi minulle on tärkeää palauttaa aika ajoin mieleen, että olen niin paljon muutakin kuin työni. Olemassaoloni on arvokasta ihan vain siksi, että minä olen minä ja se riittää. Niinpä minä olen Patrik. Minä olen toisille lapsi, lapsenlapsi, veli, serkku, pikkuserkku, isoserkku ja kummisetä. Toivon jonakin päivänä olevani isä ja isoisa. Olen poikaystävä ja kumppani. Olen ystävä, kaveri, tuttava. Nämä kaikki määritelmät liittyvät siihen, kuka olen suhteessa toiseen ihmiseen.

Olen ajatellut paljon sitä, miten nykyään monet määrittelevät itseään sen kautta, mitä he vihaavat tai mitä he eivät voi sietää. Uskon ajattelun kumpuavan siitä, että noustessamme vastustamaan jotakin, meidän on helppo löytää yhteisiä vihollisia, ja sen kautta löytää yhteisöjä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Me puhumme liian vähän siitä, mitä me rakastamme. Kun mietin itseäni ja sitä, kuka minä olen, tahdon miettiä itseäni sen kautta, mitä rakastan. Minä rakastan luontoa, eläimiä, ihmisiä. Kaikkea elollista. Rakastan taiteita. Rakastan urheilua ja liikkumista. Rakastan hyvää tarinaa, kaskua, vitsiä, tapahtumaa. Rakastan elämää sen kaikkine vaikeine käänteineenkin. Uskon, että

rakkaus elämään ja elolliseen synnyttää loputtoman mielenkiinnon sitä kaikkea kohtaan.
Ja tuo mielenkiinto ruokkii myös taiteellista työtäni.

6. JATKAMME, SAAMME KENTIES ELÄÄ

*”Kuka oot mitä teet mikä on sun tyyli
Mitä jos tää kaikki lopulta onkin sun syysi
Kysymykset sun pääsi täyttää ehti
Näin unohtuu elämänpuussa sä olet lehti*

*Jos tahdot istuttaa puutarhan
Sun täytyy olla paikalla
Luvassa on kipua mut lopulta itua
Ja ilman sitä ei oo mitään”*

-Jos tahdot istuttaa puutarhan, Ursus Factory

Tämän opinnäytetyön kirjoittaminen oli noin vuoden kestänyt prosessi siitä hetkestä, kun sain ajatuksen aiheesta aina siihen, että sain sen kirjoitetuksi lopulliseen muotoonsa. Katsoessani tätä noin vuoden mittaista aikaa taaksepäin huomaan, kuinka tarpeellinen prosessi opinnäytetyön aiheen ympärillä työskentely on itselleni ollut. En näin sanoessani väitä, että olisin radikaalisti muuttanut suhdettani pettymisen kokemiseen tai että olisin vapautunut pettymyksestä tyystin. Uskon kuitenkin, että aiheesta kirjoittamalla olen kehittänyt itselleni praktiikan, jonka avulla voin kohdata pettymystäni rakentavammin. Kun olen kirjoittanut ajatuksiani ylös, olen saanut jäsennellyksi paljon tietoutta itsestäni ja siitä, että minulla on ollut konkreettisia keinoja pettymyksen kohtaamiseen. En ole aiemmin vain tunnistanut, että esimerkiksi juuri pettymykset aiheuttavat itsessäni niin vahvasti toimijuutta, joka on ollut oman taiteellisen työni vahva ydin. Kirjoittaessani tätä työtä, olen tullut jäsennelleeksi itselleni konkreettisia toimintatapoja, joita hyödynnän pettymyksen edessä. Nyt kun hahmotan tapaani toimia paremmin, uskon että tulevaisuudessa osaan tunnistaa nopeammin, miten voin toimia ja täten päästä nopeammin yli pettymyksistäni. Toivon, että tästä tiedosta voisi olla hyötyä myös lukijalle.

Haluan tämän työn lopussa kertoa tapahtuman, joka sattui minulle maaliskuussa 2026, kun olin tämän työn kirjoittamisen loppusuoralla. Olin kuullut opiskelukaveriltani, että

suurella helsinkiläisessä teatterissa tehtäisiin seuraavaksi syksyksi näytelmää, ja että heiltä puuttuisi vielä yksi näyttelijä. Opiskelukaverini oli mukana työryhmässä. Pyysin häneltä ohjaajan puhelinnumeroa. Ajattelin, että tarjoan itseäni mukaan näytelmään. Minulla ei ollut seuraavaksi syksyksi sovittuna töitä. Sovin ohjaajan kanssa puhelinkeskusteluajan ja puhuimme puhelimesta. Esittelin itseni, millainen tekijä olen ja puhuimme näytelmästä. Ohjaaja lupasi palata asiaan parin viikon kuluessa ja kertoa, ottaako hän minut mukana näytelmään. Minulle jäi puhelusta hyvä tunne. Olen taikauskoinen ihminen ja ajattelin, että nyt teen kaiken mikä vielä tehtävissä on. Kävin seisomassa kyseisen teatteritalon edessä ja manifestoin sieltä itselleni työpaikkaa. Pysin puhumaan mahdollisesta työtilaisuudesta ääneen läheisilleni, jotta sanomalla ääneen mahdollisen työn, tekisin siitä mielikuvissani itselleni totta. Muutaman viikon kuluttua ohjaaja laittoi minulle viestin ja kertoi, etten saanut työtä. Viesti oli kaunis ja asiallinen. Ohjaaja painotti viestissään sitä, ettei kyse ollut taitojen riittämättömyydestä tai siitä, että olisin antanut itsestäni puhelussamme huonon vaikutelman. Tällä kertaa etsittiin vain erilaista tyyppiä. Ohjaaja painotti vielä, miten hän oli arvostanut sitä, että olin itse ollut aktiivinen ja yhteydessä itse ohjaajaan ensimmäisenä.

Totta kai ensimmäinen tunteeni oli syvä pettymys. Koin häpeää siitä, että olin ylipäättään puhunut ääneen mahdollisesta työstä läheisille ja nyt joutuisin sanomaan ääneen, ettei työtä olisikaan. Koin epäonnistumista siitä, etten taaskaan päässyt näyttelemään kotikaupunkiini Helsinkiin. Koin häpeää siitä, että olin ylipäättään yrittänyt manifestoida yhtään mitään. Kaikki tutut tunteet pettymykseen liittyen nostivat päätään. Tällä kertaa kuitenkin päätin, että annan itselleni luvan painia pettymykseni kanssa vain yhden päivän verran. Päätin, että annan kaikkien tunteiden tulla niin voimakkaina, kun ne ovat tullakseen. Päätin, että puhun pettymyksestäni ääneen, enkä suodata mitään. Kerroin kysyttäessä rehellisesti, kuinka paljon tilanne vitutti ja harmitti.

Seuraavana päivänä huomasin, että se oli kannattanut. Aloin nähdä tilanteessa sen positiiviset puolet. Minulle on suunniteltu nielurisaleikkaus elo-syyskuulle. Nyt voisin hyvillä mielin jäädä sairauslomalle tietäen, ettei se hankaloittaisi työssäkäyntiäni. Olen muutenkin koko aikuisikäni painanut menemään lähes ilman lomaa aina opiskelun ja työelämän välissä. Ehkä minun olisi nyt ihan syytäkin pitää hieman lomaa. Taloudellista pakkorakoakaan töille ei ole. Olen saanut tehdä töitä koko kevään ja

tulevan kesän. Tulisni säästöilläni hyvin toimeen. Nyt kun valmistun, opinnotkaan eivät enää pidättelisi minua Helsingissä. Voisin vaikka muuttaa tyttöystäväni kanssa samaan kaupunkiin ja lopettaa vaikeassa etäsuhteessa elämisen. Olen pohtinut pitkään, että en ole tehnyt omaa musiikkia aikoihin. Olisi aikaa tehdä vaikka sitäkin. Ja ennen kaikkea, minulla on ollut pitkään näytelmän aihio pöytälaatikossa pyörimässä. Nyt olisi aikaa kaivaa se esille. Sitä paitsi maailmassa on meneillään aika paljon kaikennäköistä kurjuutta. Se, etten minä saanut töitä tällä kertaa juuri sieltä mistä olisin halunnut yhden syksyn ajaksi, alkoi näyttää aika pieneltä harmilta sen kaiken rinnalla. Niin klisee kuin se onkin, nopeasti päätään nosti ajatus, että asian on varmasti kuulunut mennä juuri näin.

Elämästä olen oppinut kolmenkymmen elinvuoteni aikana sen, että se kyllä jaksaa heittää paskaa naamallesi. Se ei koskaan tule loppumaan, oli kyse sitten henkilökohtaisesta elämästä tai ammatillisesta. Olen viimeisen vuoden aikana päättänyt, että minä en nöyry elämän edessä. Minä en luovuta sen kaiken hankaluuden edessä, jos en muuten, niin vittuillakseni sille edes takaisin. Ammatilliseen vaikeuteen käytän vertausta nyrkkeilykehästä. Jos tahtoo näytellä amatikseen, on tilanne saman kaltainen kuin nyrkkeilykehään astuessa. Sinä itse teet valinnan astua kehään, ei kukaan muu. Tehdessäsi valinnan astua kehään voit olla varma, että sieltä tulee hanskaa naamaan. Vaikka tekisit mitä, vaikka olisit kuinka taitava, osumilta ei voi välttyä. Iskuista voi lamaanua ja jäädä kaverin nyrkkeihin makaamaan, mutta se tarkoittaa, että matsi on osaltasi hävitty. Tai voit aina tehdä valinnan, että alat lyömään takaisin. Se ei ole vielä tae voitosta, mutta jos pystyy lyömään takaisin, niin voi käydä niin, että ottelu kääntyy sinun eduksesi ja voit voittaa.

Kun olin lapsi, isäni sanoi minulle usein, että vanhemman tärkein tehtävä on tuottaa lapselleen pettymyksiä. Olen arvostanut tätä ajattelua aikuisena suuresti. Uskon, että isäni kasvatustyyllillä aiheuttaa minulle pettymyksiä lapsuudessa, on ollut paljon tekemistä sen kanssa, miksi minulla on kyky kohdata pettymyksiä myös aikuisena. Toinen ajatus, jonka isältäni olen saanut lahjaksi, on että mitään et saa, jos et yritä. Käsitän ajatuksen niin, että kukaan muu ei ole velvoitettu antamaan sinulla valmiina yhtään mitään. Jos haluat jotakin, sinun täytyy olla valmis tekemään töitä sen eteen, että asia mahdollistuu. Muistan referoineeni tätä isäni ajatusta pääsykoemonologissani sinä

vuonna, kun pääsin sisään Teatterikorkeakouluun. Ja se on ajatus, jonka kanssa haluan sieltä myös valmistua. Minä halusin kouluun opiskelemaan ja minä tein siitä itselleni mahdollista. Minä haluan tehdä tätä ammattia työkseni, joten minä teen siitä itselleni mahdollista.

”On valo kuinka sarastavaa tahansa, se on sittenkin valoa”

-Yrjö Kallinen

Lähteet

- Auro, Kirsi. Saraste Mielen klinikka. *Miksi ystäviä tarvitaan?* Luettu 11.3.2026.
<https://www.sarasteklinikka.fi/blogi/miksi-ystavia-tarvitaan>
- Avola, Pauliina ja Simo Mikkonen. 2019. *Kukoistava kasvatus*. BEEhappy Publishing.
- Kallinen, Yrjö. 1958. *Hälinää ja hiljaisuutta*. Tammi
- ”Koe-esiintymiset Suomessa (teatteri, tanssi, sirkus)/Auditions in Finland”,
<https://www.facebook.com/groups/410629295794827>
- Mens Line Australia. “How to deal with dissapointment?”. Luettu 2.3.2026.
<https://mensline.org.au/how-to-deal-with-anger/how-to-deal-with-disappointment/>
- Punaisella matolla. 2024. "MISTÄ NÄYTTELIJÄN TÖITÄ LÖYTÄÄ?" Julkaistu 27.11.2024.YouTube. [MISTÄ NÄYTTELIJÄN TÖITÄ LÖYTÄÄ? | Suorat vinkit ammattilaisilta - YouTube](#)
- Shakespeare, William: *Hamlet*. (The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark, n. 1600.)
- The Empire Strikes Back*. ohj. Irvin Kershner. 1980
- Tidmarsh, Andrew ja Tara Swart. 2011. *An Attitude for Acting*. Nick Hern Books.
- Timonen, Antti. 2025. ”Hiipunut tv-sarjabuumi selittää näyttelijöiden karut työttömyysluvut vain osittain” Näyttelijäliitto (blogi).
<https://www.nayttelijaliitto.fi/ajankohtaista/blogi/hiipunut-tv-sarjabuumi-selittaa-nayttelijoiden-karut-tyottomyysluvut-vain-osittain/>
- TYJ. 2025. Lakimuutokset 2024 ja 2025. Luettu 16.2.2025. [Tulevat lakimuutokset - TYJ](#)
- Ursus Factory. ”Jos tahdot istuttaa puutarhan”. *Itua*, 2025. Lördag.

Liitteet: kuvalähteet

Kannen kuva: Pate Pesonius. 2025. Helsinki. Taiteellinen opinnäytetyö Unentekijä

Kuva: Sakri Arkimies. 2025. Espoo. Taide ei nuku- sarjan kuvaukset

Kiitokset

Kiitos luokkakaverit Aapo, Youssef, Lauri, Jessica, Veeti, Aino, Nomi, Meri, Ronja, Toni, ja Tellervo ystävydestä, näistä vuosista, opeista, lämmöstä, yhteisistä muistoista ja matkasta. Tästä kaikki vasta alkaa!

Kiitos kaikki opiskelukaverit, joiden kanssa olen saanut nämä vuodet opiskella.

Kiitos Unentekijä- työryhmän Kirmo, Sara, Virva, Elli ja Tommi. Kiitos luottamuksesta ja upeasta työstä, jonka yhdessä teimme.

Kiitos professorit ja opettajat lempeästä katseesta, tuesta ja opetuksesta.
Kiitos koko Teatterikorkeakoulun henkilökunta.

Kiitos näyttelijäkummit Joel Mäkinen ja Olavi Uusivirta.

Kiitos kaikki upeat kollegat, joihin olen saanut näinä vuosina tutustua ja joilta olen saanut oppia.

Kiitos kaikki rakkaat ystäväni.

Kiitos Eeva kaikesta rakkaudesta ja tuesta.

Kiitos isä, äiti ja siskoni Janina.

Kiitos tädeilleni perheineen.

Kiitos isovanhemmilleni.

Kiitos veljeni Max.

Kiitos elämästä, Äiti.

Pari riviä tein kirjaimia tänään.

Siinä kaikki. Olen onnellinen.

-Lauri Viita, Onni